

HRVATSKA RIEČ

Preplatna cijena: na godinu K. 12 — Za 6 god. K. 6 — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K. 12. — Za Inozemstvo na godinu K. 12 i suviše poštarski trošak. — Pojedini br. 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Šibenik, 22 lipnja.

Položaj hrvatske delegacije u Budimpešti je veoma težak. Pošla je ona tamo izaslana od hrvatskog sabora u nadi da će se s Magjarima Kossuttova i Bathyanieva kova, lako sporazumiti u svim povredama nagodbe i da će ih odstraniti. Tá Kossuth i ostali vodje magjarski su pred celim svijetom izjavljivali, da će uz njih doći era slobode i napredka kao u Ugarskoj tako i u Hrvatskoj. Medjutim tomu nije tako, i premda su Hrvati vjerno pomagali Magjarima u njihovom sporu sa Bečom, vidimo danas, da su i Kossuth i svi drugi magjarski ministri i političari vjerolomni, silnici, zaslepljeni sledbenici magjarskog imperijalizma, magjarskog neograničenog gospodstva nad svim narodima, pa i nad Hrvatima. Pa ne samo što sa Hrvatima ne postupaju kao saveznicima, sa sebi jednakim, sa prijateljima nego ih vriedjaju, priete im i počeli su već sa nasiljima u parlamentu, Ministar predsjednik, ministar Kossuth, predsjednik kuće, najzadnji zastupnik, u tomu su svi jednaki. Battyani i ostali tobož prijatelji Hrvata izgubili su rieč mira, pa zaboraviv svoje dosadašnje posredovanje i prosjačenje kod Hrvata, postali su bjesomučni, viedeć, kako i Hrvati znadu braniti svoja prava.

Ovo i ovakovo ponašanje Magjara nije moguće potpuno shvatiti, jer i onaj koji je potpuno uvjeren da među narodima danas nema ljubav nego da su savezi plod potrebe i koristi, ne vidi od ponašanja Magjara nikakve koristi niti za istu Ugarsku.

Magjar, ako nije duševno slep, mogao bi znati, da u svojoj kući ima Niemca, Slovaka, Rumunja, Srba, pa i Hrvata u velikoj množini, tako da su Magjari u Ugarskoj u manjini. Magjar koji danas ove narode tlačiti nije moguće da čuti u sebi samomu snagu da još zavlada nad Hrvatskom, koja su znala njemu i Niemcu preko 800 godina opirati i oprieti. A ipak vidi se, Magjari bi htjeli upokoriti Hrvatsku, pa kako su joj oteli najbitnija svojstva države, tako bi danas htjeli proklamirati svoj jezik na željeznicama i htjeli bi da im isti Hrvati uzakone.

Nego namjerili su se na druguju delegaciju nego su do sada imali: kost im je tvrda i po svoj prilici da im zapne u grlo. Sami je progucati ne mogu, pa izgleda da gledaju na pomoć krune, kao da bi ona bila voljna pomoći im proti Hrvatima. Wekerle već je navjestio svoj polazak u Beč, gdje da će predložiti najstrožije mjere proti Hrvatskoj.

Vidi se, Magjari su izgubili um u svom bjesnilu. Oni koji su se tobož viteški borili proti štili, htjeli bi sada da zapletu i krunu u silovitosti proti Hrvatima. Nego očekivat je da hrvatski kralj neće upotrebiti silu proti narodu, koji mu je vjeran i koji se bori zakonom u ruci.

Bilo kako bilo, položaj hrvatske delegacije je veoma težak i ona se junački drži, a nadat se je, da će se nepopustljivo i dosljedno držati sve do svršetka. Jer što njjoj ostaje? Može li ona u čem popustiti?

Ne može i ne smije. Najprije radi se o časti naroda, onda se radi postaviti za uvijek granice Magjarskoj bahatosti; tu je obrana jezika, obrana bivstva narodnoga, a u ovim stvarima popusta ne može biti.

Ali ne samo ne smije biti popuštanja nego valja borbu održati do kraja: **počebiti valja**. A počebiti se može i mora, jer kako rekomo s nami je zakon, s nami trebaju da budu nemagjarske narodnosti Ugarske, svi Slavenci monarhije, pa kad nas Magjari nisu htjeli imati prijatelja, nego su bahato i vjerolomski pogazili našu pruženu im pomoć, valja da prijatelje tražimo gdje god ih budemo mogli naći proti njima.

I valja im navjestiti borbu do iztrage, sve dok ne pobjedimo i od Ugarske ne učinimo državu ravnopravnih naroda.

Ta borba može trajati dugo, ali i u najtežim časovima valja ju voditi tako da se ne ponizi čast naroda, da narod hrvatski možu u svakom slučaju podići se na novu navalu čista čela i sviestan, da je uvijek izvršivao svoju dužnost. Radeć tako, Hrvati će između Magjara

i Hrvata uvesti trajan mir, jer toga mira ne može biti nego jedino kad Hrvati nauče Magjare poštivati tuđa prava, tuđu imovinu i tuđu zemlju. A to ih oni uztrajnom i dosljednom borbom mogu naučiti. Prvi uvjet je nepopuštanje nego navale proširiti na sva priporna pitanja, valja se tući na celom frontu.

Prijateljstvo koje smo s Magjarima htjeli i želili, prestalo je, a sada je na hrvatsku delegaciju, da se u borbi častno održi. Zaledja ima. Narod je s njom, i ova okolnost joj položaj u velike olakšava, sve dok se bude odazivala zahtjevima naroda. A taj zahtjev jest borba do kraja, pa kuldo kud puklo.

U to ime pozdravljamo hrvatske delegate u Pešti.

Potrebna promjena kod poreznih ureda.

Dodatno članku „o jednoj neredovitosti“ uvrštenom u zadnjem broju Vašeg cienj. lista, moramo kazati još nešto u korist same stvari. Opazke u onom članku vrlo su umjestne i kad bi se uvažile, bilo bi u istinu doskočeno jednoj priekoji potrebi, kojoj ni pokrajinski zakon od 7. kolovoza 1897 nije udovoljio, makar da se je u njegovim propisima privedilo mnogim prijašnjim manjkavostima. Uvedenje permanentnih obrednih izbornih imenika i preinačenje nekjih odredaba izbornog občinskog pravilnika, koje je nastalo usljed tog zakona nije još uvijek svelo ovo pitanje na pravu mjeru.

Izpostavilo se naime u praksi, da ni taj zakon odnosno dužnosti poreznih ureda na priobčivanje občinama svih dodataka i promjena, koje se sbivaju u poreznim upisbama glede poreznika i godišnjice izravnog poreza, ne odgovara svojoj svrhi.

Taj zakon morao bi po našem mnenju biti preinačen spram slediećih navoda, koji nalaze svoj temelj u samoj praksi, dakle u prokušanoj shodnosti.

Porezni uredi morali bi, mjesto svaka tri mjeseca, priobčivati občinama sve promjene, koje su nastale svake godine i to do 31. siečnja.

Mjesto današnjih kazala, koji se upotrebljavaju kod poreznih ureda, a koji su upravo nezgodni i manjkavi, morala bi se uvesti nova, iz kojih bi se lakše i tačnije mogle razabirati sve nastale promjene u celom posjedu poreznika. Ta kazala morala bi prama tome imati u glavni skrižaljku, koja bi obuhvaćala: redni broj, ime i prezime obvezanog na izplatu, ime i prezime uknjiženo u glavnim knjigama i državni porez, a pod naslovom uknjiženog duga morala bi bit oznake lista glavne knjige, porezne obine, te u koji se naslov plaća državni porez, kao što i za koje godine (obično uzimlju se tri naredne godine) sa uknjiženim iznosom. Mogla bi se još nadodati rubrika za eventualne opazke.

U izkazu o promjenama i dodatcima morao bi bit uvršten celi porez, što dotični poreznik plaća u godini, za koju se šalje dotični izkaz.

Porezni uredi, netom bi ovo novo pravilo ušlo u krjepost, morali bi sastaviti jedan novi glavni izkaz, koji bi se dostavio i občinama i koji bi bio kao temelj za uvrstbu daljnjih promjena.

Kad bi se uvelo ovakovo novo kazalo, i kad bi se tačno uredilo i držalo, mogao bi se u svakoj doba i u malo vremena sastaviti glavni imenik svih občinara, što plaćaju porez, a onda bi i gorispostomiti pokrajinski zakon 7. kolovoza 1897 mogao još bolje i lakše bit preinačen u smislu, da se poreznim uredima nametne dužnost sastaviti taj glavni imenik i pružiti ga občinama u roku od mjesec dana, kad bi god nastala nužda, da ga obćine imaju u izborne svrhe.

To bi bilo praktično ne samo za redovitost same stvari, već i korisno za iste obćine, koje ne bi bile prisiljene napose plaćat jednome činovniku trud, što ga kroz celu godinu ulaze u popravljaju imenika obćinara bez sigurnosti, da je to popravljanje izpravno, jer je absolutno nemoguće predpostaviti redovitost tog posla kraj ogromnih i nebrojnih promjena, koje se neprestano zbivaju.

Mi smo eto naveli, što bi trebalo uraditi, a sad do koga je, neka to uvaži, ako u obće mari da i ovo pitanje bude već jednom uredjeno.

Sveza južnih slavena u bečkom parlamentu.

Beč, 18. lipnja 1907.

Nastojanje hrvatskih i nekih slovenskih zastupnika, da svi hrvatski, slovenski i srbski zastupnici na carevinskom vieću stupe u jedinstvenu parlamentarnu svezu južnih slavena nije uspjelo. Zastupnici pučke stranke, što se okupljaju oko Šušteršića, ne pristaju da u tu svezu stupe tako zvani liberalni zastupnici, što se okupljaju oko ljubljanskog načelnika Hribara (njih četverica). Pokušaji, da se uklone zapreke ostoade bez uspjeha; i tako je došlo do konstituiranja dviju parlamentarnih skupina, naime „kluba“ slovenskih zastupnika i „sveze“ južnih Slavena. U prvom su slovenski zastupnici iz Kranjske i dva iz Štajerske, u sve šestnaest zastupnika, koji su izabrali predsjednikom Dra Šušteršića, a podpredsjednikom Korošeca; dočim svezu južnih slavena sačinjavaju svi hrvatski zastupnici Dalmacije i Istre, tri slovenska zastupnika iz Štajerske, jedan zastupnik iz Kranjske, jedan iz Koriške, jedan iz Gorice, zastupnik Trsta i dva Srba iz Dalmacije, u sve 21 član, koji se provizorno konstituiraju, izabravši predsjednikom Dra Ičevića, a podpredsjednikom D.ra Ploja.

Grupa D.ra Šušteršića, koja neće da znae da složan parlamentarni rad sa četvoricom slovenaca tako zvanih liberalaca, ne navadja nikakav stvarni razlog, koji bi opravdavao njezin postupak. Oštrina i strastvenost, kojom se je vodila izborna borba u Kranjskoj; osobna osjetljivost, ma koliko i opravdana bila; obstrukcija u kranjskom saboru proti pokrajinskoj izbornoj reformi, koju Šušteršićeva stranka zagovara — sve to ne može dati ozbiljnog povoda izključenju četvorice zastupnika iz zajedničkog rada u parlamentu, gdje osobito Slovenci i Hrvati moraju stisnuti redove, da obrane što uspješnije svoju narodnost od tudjeg nametanja, od tudje sile.

Zastupnika Hribara i njegova tri druga zovu protivnici liberalcima. Tu se treba malo ustaviti. Ako se pod tim imenom razumjeva, da su neprijatelji vjere, neprijatelji crkve, protivnici kršćanskog odgoja u školi itd., kao što su to židovski njemački liberalci, onda se proskribiranoj četvorici nanaša velika nepravica, jer najbolje činom dokazuju, da nisu takovi liberalci, kad žele, da stupe u jedan klub sa većinom svojih suplemenjaka, sa Hrvatim i Srbim, kad se pokorjavaju disciplini, koja mora da postoji u svakoj parlamentarnoj skupini, gdje namjnina ne smije da radi, da govori, da glasuje proti zaključku većine. Ovo je dosta da umiri svakoga i najgorljivijeg katolika, kad bi imao još i sjenku dvojbe u iskrenost njihovih namjera i osjećaja.

Sve naše domaće prilike u Dalmaciji, Istri, Trstu, Gorici, Kranjskoj, Koriškoj i Štajerskoj; naša razcijepkanost, naše strancarske zadjevice, nevoljno ekonomično i kulturno stanje, protivnost vladajućeg sustava prama nami, borba sa našim narodnim protivnicim Niemcim i Tajljanim, sve je to imperativno nalagalo svim slavenskim zastupnicim, da se odvje, pred tudjim svijetom barem, okupe u jaku falangu, da uzumogno odoliti bolje tudjem nasilju, i da složno rade na narodnom, prosvjetnom i gospodarstvenom polju, na komu smo mi valjda i za koje stoljeće zaostali. Trebalo je, kako se kaže, stisnuti srce zubim i složiti se pred toli moćnim neprijateljem našeg naroda, ostavivši kod kuće sve domaće posebne razmirice; trebalo je složiti se pred teškom zadaćom, koja je našim zastupnicim namijenjena, i pred velikom odgovornosti, koju moraju nositi. Trebalo je složiti se, da se daje dobar izgled našem narodu, našim strankam; da se ublaže tvrđenja i borbe kod kuće; da se daljno cjepljanje zapriehi; da se ne prenese iz posestrime Kranjske u druge naše zemlje ona ljuta

borba, u kojoj se uzalud troše i onako slabe narodne snage, i koja ne može nego da nanese ogromne štete i vjeri i narodu.

Svi zastupnici, kad bi bili složni, sačinjavali bi prilično jaku, uglednu skupinu od 37 zastupnika, koji bi, složni, vazda mogli računati na podporu cielog naroda. Ovo 37 zastupnika zastupaju brojni narod, koji se nalazi na najvažnijoj i najizloženijoj tački Europe, narod koji i ako razdijeljen u razne državne skupine, mora da bude odlučujući čimbenik pri daljnom razvijanju stvari na Balkanu.

Žaliti je u velike, što se nije došlo do zajedničkog parlamentarnog kluba, osobito sada u važnom času, kad se nekako odnošaji u parlamentu imaju da srede i ustale, pri čemu male skupine mogu ostati sasvim zapostavljene.

Nego, kako se glasa, još nije izključena mogućnost sporazuma. Ufati se je u političku uvidjavnost i patriotizam zastupnika, da će i dalje nastojati, da se dodje ipak do toli potrebitog sporazuma.

Vinogradarska kriza u južnoj Francuskoj.

Tooliko strane novine pišu ob ovovj krizi, o pobunam i o nekakvoj anarhiji koja je nastala u južnoj Francuskoj zbog slabe prodaje i cijene pravog vina i zbog patvaranja i pravljenja umjetnog vina, pa će valjda zanimati naše čitatelje, ako nešto o tom porgovorimo.

Do zadnjeg doba u južnoj Francuskoj cijena je inače slabom i srednjem vinu bila od 20 do 30 franaka (skoro 20 do 30 kruna) po stolitru. Sada je tom vinu pala cijena na 5-8 K po stolitru. Ne treba istaknuti, da se pri takovoj cijeni gubi gotovo polovica troška, što zapada obradivljanju i proizvodnja vina, jer, kako u Francuskoj računaju, a mislimo da nije pretjerano, ukupni trošak za obradivljanje vinograda i uobće za proizvodnju vina iznosi 10 K na stolitru, a proizvođačiji moraju ga prodati po 5 najviše 8 K stolitru.

Što je tako pala cijena vinu vinogradari pripisuju velikoj količini vina, što se umjetno pravi od sladorove repe u sjevernoj Francuskoj, te traže, da se zabrani pravljenje takovog vina, i da se izdadu strožiji zakoni na zaštitu pravog vina, pa proti raznim patvaranjim.

Nego se uzpostavlja, da nije samo ni u prvom redu pravljenje umjetnog vina od sladora krivo, što je pravom vinu pala cijena, nego da su krivi isti proizvođačiji, vinogradari, koji su sami patvarali vino u doba, kad su mu cijene bile povoljne, i tim su diskreditirali svoj proizvod, koji baš s toga sad ne nalazi kupaca. Kaže se, da se u samim vinorodnim zemljama, gdje je sad nastala kriza, prodavalo pet puta više vina, nego li ga je onaj prediel mogao da producira. Možda je ovo pretjerano, ali i ova pretjeranost mogla bi služiti dokazom, da se je vino patvaralo na vas mah od samih proizvođačitelja.

Usljed toga stanje vinogradara u južnoj Francuskoj uprav je očajno. Težaci se bune viedeć očitou propast; obćine zatvaraju svoje urede; ne plaćaju se porezi; uskraćuje se posluž i poštovanje vlastim; prieti se, da će na stotine hiljada težaka krenuti put glavnog grada Pariza; jednom rieči prava anarhija.

Evo do česa može dovesti bezdušno patvaranje, trovanje vina! Konsumentu naravno odvrćuaju se od takovog vina i vole piti vino umjetno napravljeno od sladora i prodato kao takovo: barem ne škodi zdravlju. Tako malo po malo konsumentu ne mare više ni za pravo vino, jer priviknuti radnje piju umjetno. Crpimo od ovog žalostnog stanja u Francuskoj nauke i čuvajmo se patvaranja.

Tkogod će upitati, da li u Francuskoj ne postoji kao kod nas koji zakon, koji, pod prijetnjom strogih kaznenih mjera zabranjuje patvaranje vina. Jest, i tamo postoji takav zakon, ali ga se ne upotrebljuje, isto kao ni kod nas, gdje se... gleda kroz prste.

Kako će pak svršiti vinogradarska kriza u Francuskoj, nije sad moguće predvidjeti. U fran-

uskom parlamentu iznešena je jedna zakonska osnova za bolju zaštitu pravog vina. Tamo izgleda da su se zastupnici podijeli u dva tabora: u jednom su zastupnici iz južne Francuske, koji su zainteresirani da traže zaštitu svom vinskome proizvodu; u drugom su taboru zastupnici sjeverne Francuske, koji su zainteresirani da zaštite proizvod šećera iz sladorove repe. Ovi zadnji bi pristali na preokazu zakonsku osnovu, ali samo pod uvjetom, da se snizi potrošarina na sladoru, dočim se prvi zastupnici južnih vinorodnih krajeva ne samo odlučno protivite tom sniženju, nego još odlučnije traže, da se povisi potrošarina na sladoru, i da se točno i strogo kontrolira uporaba sladora, e da se uprav onemogućiti patvaranje vina i na malo.

Sbog ovog spora nastala je kriza i u ministarstvu, gdje je jedan državni podtajnik dao ostavku. Spor se sve više zaostava, a može i imati nedoglednih posljedica.

Pratić ćemo razvatak stvari i obavijestit ćemo naše čitatelje.

Beč, 17. lipnja.

Danas je bilo otvoreno carevinsko vijeće. Koliko u gospodskoj toliko i u zastupničkoj kući prva je sjednica bila posvećena svečanom obećanju zastupnika, da će braniti državne temeljne ustanove. U zastupničkoj je kući obećanje bilo čitano u raznim jezicima. Hrvatski je čitao zast. dr. Tresić-Pavičić, kojega je predsjednik kuće dr. Funke do definitivne konstitucije odabrao kao perovoduju. Razni su zastupnici na poziv odgovarali: Obećajem sa ograničenjem. Od hrvatskih je zastupnika Prodan uz riječ „Obećajem“ nadodao „koliko to mogu obećati ovdje kao Hrvat“. Za vrijeme kada je predsjednik kuće pozvao zastupnike da kliknu trokratni „živio“ Njegovu Veličanstvu socialisti su, koji su od početka sjednice do sada stajali na nogama, mučali. Socialiste će tražiti jedno mjesto u predsjedništvu. Taj njihov zahtjev bio je po svoj prilici uzet u obzir. Nu oni dolaze tim u konflikt s njihovim programom. Ne mari za to ništa. Dotični će se član morati odreći socialističkog programa, ali jedino u riječi, a ne na djelu. I u jednoj su drugoj točki socialisti ovaj put popustili. Do sada su običajli prosvjedovati protiv pristolnomu slovu tako, da na prosto nisu išli u „carski“ dvor. Danas pak poprimaše zaključak, da ostaje slobodno svakom članu u ovom pitanju ravnati se po svojoj volji. Na okolo kola glas da je ovaj zaključak kluba stvoren jedino kao njeka izlika, dok se govora da je sa strane vodstva izdata parola da *nijedan* socialdemokrat ne smije ići u „carski“ dvor. Ovog se puta čuju ozbiljni glasovi i zahtjevi, da se i nenjemački govori budu stenografirani u kući. U „Svezi južnih Slavena“ zast. Prodan zagovarao je misao, da se Česima i Hrvatima mora dozvoliti stenografiranje njihovih govora držanim u hrvatskom ili češkom jeziku, jer njima to patri na temelju njihovog vlastitog državnog prava. Dok se Mladočesi i češki agrarici za ovo pitanje živo zauzimaju, dotle češki su socialisti odlučili ovo pitanje staviti kao prvu tačku dnevnog reda iza izbora predsjednika kuće. Uza njih su i ostali socialisti. Sa njemačke se strane prigovara ovomu zahtjevu u glavnom što bi kuća, kad bi se uveli razni jezici, izgledala drugi Babilon. Niemcima nije do „Austrijskog Babilona“ već za slučaj, prode li ovaj pravedi zahtjev nenjemačkih naroda, „austrijski“, će parlament izgubiti onu vanjsku sliku, koja ga je do sada prikazivala njemačkim.

Socialdemokrati odbržavali su nekoliko pučkih skupština u raznim okružjima Beča. U svim su skupštinama govornici, većinom zastupnici izjavili, da će u slučaju, kada bi kršćanski socialci pokušali praviti kakvih presjaja preko predsjedništva zastupničke kuće, na socialiste, da će bez milosti promjeniti svoju promišljenu namjeru, kojom su došli u kuću da rade oko dobrobiti svih naroda ove države.

„Od koljena Gadova...“

Abraham rodi Izaka; Izak rodi Jakova; Jakov rodi Josipa i braću njegovu.

I bilo dvanaest braće. Među njima i jedan imenom — Gad.

Braća se razpodila. I postalo dvanaest plemena istog naroda.

Taj narod zvao se Izraelci. Ali po jednom od toliko Juda postaje i oni Jude, Judejci — Židjue.

Jude ili Židjue, trgovački narod, lakomiji za novcem ne birali sredstava, da se novca dokopaju. Donapokon trgovali i u hramu svog Jehove. Jakovljevi sinovi prodali brata Josipa za novac; Jude izdao Spasitelja — za novac.

Radi njihove lakomosti za novcem, još i u ono doba prezirali ih svi narodi. Pa bi do-

lazilo među njima do izmjeničnog gnječenja. Judejci bližnje i daljnje narode gnječili kamatom, lihvom; a kad bi narodima dogorilo, ovi bi skočili i Judejce gnjavili do iztrage. Nu i u svom robstvu znao se židjiski narod snaći; novac — lovac! znao im izvostiti slobodu.

Gord Rim, za nesreću čovječanstva, razkućio, razsjao Židjue po čitavom svijetu. A ovi pošli kao pčele po svijetu da kupe — pelud, novac žuljivom rukom stičan pučanstvom svih naroda.

I Židjue, kapitaliste, danas gospodare svietom. U ovom se iztuku napose ona plemena koljena Gadova. Što je žulžidera vinogradu, to su Gadovi narodima, čovječanstvu.

Te Židjiske, recte Gadove, zaraze ni naš hrvatski narod nije se mogao otresti. Vidimo da dan-danas u Hrvatskoj i u narodnom pitanju vode glavnu i prvu riječ Židjue „od koljena Gadova“. Dokaz i skoro objavljeni izbori naše pokrajine za Cesarevinsko vijeće. Potom: Gada trubi na sve četiri strane svijeta: „da su ga dalmatinski izbori stajali *silnih izdataka*“. Svaki drugi smrtnik to bi bio premućao, pa da je potrošio i milijon kruna, jer žrtvu dopirao na oltar stranke — domovine. Ali Židjui „od koljena Gadova“, bez narodno-hrvatskog osjećaja, prohtjelo se njegove vlastite afirmacije: da su mu i stanoviti ljudi stranke prava u Dalmaciji pod papučom.

Mnogi će me obiediti: da sam sjeo krivo, pa da i sudim krivo. Prosto im. Govorim iz iskustva, doživljaja.

Bio sam tajnikom na obćini vodičkoj. Došlo 7-8 komedijaša mužkih i ženskih pod vodstvom nekog Dragutina Dragutinovića. Predstavili se iz Banovine. Primili ih bratski. Nakon prve predstave u „Hrvatskoj Čitaonici“, jedna od ženskih pošla u slamu. Povila muško čedo. Mene Dragutinovića zaklamo, a trgovac g. Srećko Čičin Šain „odkrojio povoj i pelene“, pa im poklonio. Nekoji mješćani dopriicali kako koji mogao. I diete bi kršteno po katoličkom obredu, a župnik, veći. Šurija, unio u knjige rođenih: zakonitih roditelja Dragutinovića i žene mu Maglec. Dragutinoviće obredu krštenja na rimokatoličkoj crkvi prisustvovao i svetom vodicom na se častni naš krst postavljao.

Ide vreme, nosi breme. Gostovali članovi hrvatske opere u Splitu. Jedan od njih došao u Vodice — nesjećam se imena — a prezime počimlje mu sa P. Ovaj me zapitao za Dragutinovića. Ja mu kazao sve po istini. Ostadoh kô blezga na njegovu tvrdnju: da je Dragutinoviće čitil! da nema zakonite žene, a po tom da mu ni diete nije zakonito. Promislim: moglo bi tu biti i nenavidosti zanata.

Prohtjelo mi se doznati: što je i koliko je u stvari istine. Mojim nastojanjem obćina vodička obratila se na zagrebački magistrat i priložila krštenicu mog kumčeta. Stoj, čekaj; stoj, čekaj. Nakon dobre pô godine zagrebački magistrat šalje omašnji omd. Tražilo Dragutinovića svugdje i svagdje. Sad se ne sjećam: da li ga našlo u Virovitici, Vukovaru, Vinkovcima ili drugom mjestu koje sa V. počimlje. Glavno je zapisnik njegova preslušanja.

Dragutinoviće u zapisniku priznaje: da je Žudija; da se zove Khon; da kršteno diete nije zakonito; da će se što skorije dati pokristiti; da će vjenčati Francju Maglec iz Karlovača; da će pozakoniti diete. A to sve — razumimo se — čitil učinio da izbjegne zasluženu kazni.

Je li se Gadov potomak Žudija Khon-Dragutinoviće pokristio; je li vjenčao Francju Maglec; je li pozakonio svoje diete, a moje kumče — nisam u stanju dokazati. Nu svakako nije, jer, ako nitko, to bi bila donela javna štampa.

Ovakovu prevaru bi li ikoje stvorenje bilo počinito osim Židjue Gadova potomka — nitko! Tko ima uši, neka sluša; tko ima oči neka gleda; a tko ima pameti neka razmišlja i o patrioćnom radu „prvog živičeg Hrvata“ u Banovini — koljena Gadova.

Pavao Roca.

Presadivanje stratificiranih loza u razsadnik.

Kad su loze u škrinj za stratificiranje gotove t. j. kada se je navrtak podupno srastao sa podlogom, a pupovi navrtaka dobro potjerali, treba početi sa presadivanjem stratificiranih loza u razsadnik.

Za razsadnik treba odabrati zemljište dobro, dosta duboko, ne odveć suho ni opet vlažno (podvarno) po mogućnosti čim više zaklonjeno od sjevera, pak nastojati da zemlja u razsadniku bude rahla, da neima grumenja. Zemljište za razsadnik treba duboko barem 50—60 centimetara prokristiti, u obće nastojati tako ga prirediti, da ne bude nikakvog grumenja, jer grumenjem mnogo bi se mladih navrtaka slo-

milo, a i grumenita zemlja ne bi se mogla dobro priljubiti uz lozu, pak bi ostale u zemlji šupljine, što mnogom razloga ne smije biti u razsadniku. Ako je zemljište odveć teško gnjlasto, to će pametno uraditi svaki, koji na takovome zemljište naveze prama potrebi par vozova pieszka, ill, ako može, zemlje što se nalazi pokraj cesta u jarugama, kuda voda otiče, jer će time popraviti i porahliti zemlju.

Kada je zemljište u razsadniku tako uređeno, počme se sadnjom stratificiranih loza, a samo se po sebi razumije, da zemljište mora biti prije liepo poravnano. Zatim potegne se sjednog kraja od drugoga konopac ili žica, koja je nategnuta na dva jaka kolca, te se uzporedno sa konopcem motikom napravi dosta dubok jarak (za duljinu loza koje se imadu saditi), tako da zarez jarka bude što moguće više okomit, jer loze treba uzpravno saditi (a ne nagnuto.). Kada je jarak gotov uzme drugi radnik iz škrinje, pomjnom da ih nebi položio, stratificirane loze te ih polaže u jarak okomito, tako da mjesto gdje su loze navrtne, dolazi uzporedno visoko sa konopcem, i to u razmaku od 8—10 centimetara jedna od druge. Ako je koja loza kraća, neg što je jarak izkopan, podmetne se rukom izpod loze malo smrvljene zemlje, ali navrtnu mesta treba da budu svakako sva na jednaku visini, jer se inače ne bi mogle loze jednako visoko zagrtnuti. Jednakost pravilnost u radnji neka bude strogo pravilo ako se hoće imati uspjeha.

Sada se pomljivo rukom zasipava dolnji dio loza i pritisne zemlja oko loza, dok drugi radnik odmah za njim motikom zatpra loze smrvljenom zemljom do vrha navrnutoga mjesta. Ako je zemlja suha, to treba sada zemlju dobro natopiti vodom (jer su mlade loze u škrinj priučene vlazi, pa bi propale ako ih se ne bi zalilo), te se zatim zatrpavaju loze zemljom, koja je lievo i desno od reda. Da bude dovoljno zemlje za pokrivanje loza povrh navrtaka (ako su već mladice, dakle do vrha mladica) treba da bude red od reda u razmaku barem od 80 centimetara. Loze navrtnete treba pokriti barem 15—20 cm. Ne treba se plašiti, mladice će već sebi prokristiti put, te probiti kroz zemlju. Ne pokriju li se loze dosta zemljom, lako se može dogoditi da se navrtci osuše, kako se to dogodilo ove godine jednomu, koji nije moge savjete dobro upamtio.

Što se tiče gnojenja u razsadniku, ja sam mnienja, da je najbolje zagnojiti celu površinu u razsadniku prije sadnje, pak onda gnoj prigodom ravnanja zemlje pokopcati. Svakako gnoj nije uputno mećati odmah na loze, jer bi usljed prevulike vrućine ljeti lako izgorile mlade žile loza, a mogla bi i nastati pogibelj da se pojavi plesan na žilama. Kada se već ima radi neplodnosti zemljišta gnojiti, to neka se gnoji zrelih stajskih gnojem, ali tako da gnoj u jarku ne dodje odmah na mlade žile.

Ako je vrijeme u lipnju, srpnju i kolovozu odveć sušno, a to se kod nas (hvala golim brdim i mšravome pošumljenju) svake godine periodično događa, tad treba koji put, ali svaki put obilno zaljevati loze u razsadniku, odgrmivši zemlju malo kraj loza, pa kad se zemlja dobro natopila vodom, tada se zemlja opet nagne, kako je i prije bila.

Kako je već poznato, sadimo amerikanke s razloga, što na njihove žile ne napada toliko trnsa us, pa ako i budu napadnute, to imo imadu u sebi toli jaku životnu snagu, da odmah tjeraju druge frižke žile, jednom riječju, trnsa us žilam amerikanških loza ne može nahuditi, pa upravo s tog razloga treba budno paziti, da nebi koja žila protjerala iz navrtka jer jedno što bi svaka takova žila oslabila dolnje žile amerikanске podloge, to s druge strane ne smije se dopustiti, da iz navrtaka protjeraju žile, jer bi na ove napala filoksera, te ih uništila kroz kratko vrieme. U obće ne smije se nikada dopustiti da površne žile neposredno izpod površine zemlje tjeraju, pošto ovakove žile neimaju u obće nikakovu vrednost, jer se hrane na uštrb doljnih žila, koje hranu i vlagu primaju iz doljnih slojeva zemlje, pa i ovakove žile ljeti pate od suše, a zimi lako pozebu, te kad od ovih površnih žila ne imamo nikakove koristi, najpametnije je odstraniti ih, čim se pojave. To pravilo neka bude i za starije loze posadjene već u vinogradu.

Treba još spomenuti da u razsadniku ne smije biti ni trave ni korova, pa će biti potreba više puta preko godine pljeviti i okopavati zemlju, a osobito paziti, da se ne razmnoži slak, jer je ovaj najopasniji, obavijajući se oko mladih loza, kojim tako priči rasti.

Drugom polovicom rujna posle kiša, kad već nastaju hladniji dani, treba mlade navrtke odgrnuti malo po malo (ne na jedan put) da se do sada zagrtnuti djelovi navrtaka priuče zraku i da po malo otvrdnu (odrvene).

Mora da još spomenem, kako treba mlade mladice navrnutih loza u razsadniku češće škro-

piti sa blagom rastopinom modre galice (u razmjeru 0.5 kg. modre galice 0.5 kg. žive vapna po hektolitr), a to zato, jer na mlade mladice vrlo lako napada medljika (Peronospora viticola).

Jesen, kad lišće sa mladih navrtaka odpada, te kad su rozve zasorile, vade se pomnjoj eto gotove loze, te se mogu odmah presaditi u vinograd, ako je zemljište već pripravljeno; ako nije zemljište još u vinogradu pripravljeno, onda se izvadjene loze zatrpaju u zemlju, a još bolje u pjesak i ovdje se čuvaju do sadnje u vinograd.

Kako se iz ovog vidi, nije Bog zna kako težak i novčanom izvom skopčan posao uzgojiti sam sebi kod kuće par loza, osobite ne za malo posjednika, kome nije potrebna velika količina loza. Malo truda i malo točnosti u radnji, koju sam naveo, trebati će svakako, nu mislim da je uvijek bolje da težak sam uzgoji lozu, nego da svoje krvave trude drugome u žep trpa.

Treba da još vruće preporučim, da svaki nastoji uzgojiti par loza prama vlastitoj potrebi za matice, t. j. amerikanke za podloge, jer zaludu: doma uzgojena podloga je najbolja, a o tome znam da su naši težaci dovoljno već sada uvjereni. Ne želim trudu što ovo napisah samo ako moje riječi padnu kao zdravo sjeme na plodno tlo. A. V.

Naši dopisi.

Račice, (kod Rogoznice)

Za 15 tek. urečena je bila od c. k. Poglavarstva u Splitu povjerenstvena razprava na mjestu t. zv. „Stupinu“ u svrhu „potrebitih izvida i shodnih uputa radi odcjepljenja Račica od župe rogogzničke“. Pozvani su bili Šimun Pulje i družina. Najprvo što nam daje u oko jest protupravnici akt Poglavarstva u Splitu, kojim ono zove na razpravu pripadnike političkoga odlomka Rogoznice u kotaru šibenskom, pa prema tome rečene pozive izdati i razpravu voditi moglo je samo c. k. Poglavarstvo u Šibeniku. Onda, zašto je c. k. Poglavarstvo u Splitu, mučke i tajno od velike većine zainteresovanoga pučanstva, pozvalo na razpravu samo iščezavajući manjinu, koja je imalo potvrđiti što c. k. Poglavarstvo hoće, ili bolje rekuć, što obćina trogirska već od godina sanja?

Nu predjimo na samu razpravu. Na 10 s. dolazi u kočiji viš politički komesar, a uz njega gosp. načelnik trogirski Mikula Madrazza, koji, budu mimogred rečeno, u malo vremena što je načelnik, već je dvaput u Beču bio, te je jednom čak i ministrom govorio, a kako to nije nano svakomu smrtniku, valjalo je da toliki „avenimenat“ javi iz Beča brzojavno „Jedinstvu“, otkrivajući mu tobože „tajnu“ koju je onda i svako diete u Austriji činjenicom držalo, da će naime nastati parobrodarska fuzija. Do fuzije dakako nije došlo, ali ostalo je neizbrisivim slovima napisano za sve vjekove, da je naš Mikula govorio s ministrom.

Nu sad nastaje razočaranje. Nema Šimuna Pulje, nema nijednoga od pozvanih. Moramo zaključiti ili da se je „družina“ Šimunova sramila svojih vlastitih podpisa, ili ti su podpisi bili falsificirani. Ni sâm Šimun se ne prikaza. Našli su ga na putu iz Podoljaka jedva duhata iza jedne graje: previjao se od muke zbog griznje savjesti... Smilio se je gos. povjereniku, pa ga je poslao u Podoljak da uzme kalmanat... ako je preostala koja izgledjana kost od „fraje“ od 13 tek. „Fraja mora biti, kad treba narod oduševiti za „istinu i pravicu“. Dakle od pozvanih *nikoga, slovom nikoga*, tako da je gosp. viši povjerenik da malo oslobodi gosp. načelnika od stida i zabune, jerbo je on trbio „svi šu za nas“ morao i zanekati pravu svrhu njihova dolazka, te je izjavio, da su došli viditi mejaš obćine trogirské... A poziv Poglavarstva od 7/6 1907 br. 18342, gosp. viši povjerenič? U tom je pozivu: „da će u svrhu potrebitih izvida i shodnih uputa radi odcjepljenja Račica od župe rogogzničke, povjerenstvena razprava slediti dne 15 tek. mj. u 10 sati pr. p. na mjestu tako zvanom „Na Stupinu“. Tako se izgubi busola kad se odstupa od puta prava i istine!

Na liče mjesta međutim i ako nikoga od pozvanih, došli su „nepozvani“, a to su zakoniti predstavnici Rogoznice: glavar, pristav, svi vidijelji Rogozničani i onda sve što je boljega iz Račica: bilo ih je do 400, a da se nije odvratio svet, bioć se pobune, bilo bi došlo sve što se samo mećati može. Pitaju gosp. višeg povjerenika, da im se pročitaju imena „družine“ Šimunove, da vide nisu li falsificirani podpisi, ali gosp. viši povjerenik opet zanekata istinu: da družine nema, niti da ima toga popisa! A čemu gornji poziv, gosp. viši povjerenič, glasi: „Šimun Županović-Pulje p. k. Svetina i „družina“? Zar i „družina“ u pozivu znači: mejaš obćine trogirské?

Glavar rogoznički medjutim zauzetan kao u svakoj prigodi tako i u ovoj za dobro svoga puka, odlučno branići vazda i prava i interese Račičana, kojim je Rogoznica naravni centar, akoprem mnogo trpi od reume još od 15 pr. mj. polirio je na lice mjesta da otkrije perfidiju podpisanih i podržanih, ako ih nadje, da ih upita oči a oči u čije ime i kojim pravom oni govore, te da razjasni pravi odnos i pravi naravni vez, koji od vjekova spaja Račičane i Rogozničane u jednu cjelinu i to mu je podpuno uspjelo. Otvorenošću koja je prirodjena čovjeku poštujući i osvjedočenjem koje je produkt istine, dokazivao je gosp. višem povjereniku kako je ovaj puk već od 800 godina spojen u jednu župu, kako i veća zgoda i manja danguba i vjerski interesi i manji trošak, u jednu rječ, sve govori proti odcjepljenju, a što je glavno u ovoj stvari treba imati na oku volju puka. Ova je koliko s rogozničke strane toliko s račičke odlučno za status quo, kojim je volji dao puk Račica izraza lani, kad ga je biskup bio pozvao da se o tom izjavi: od 308 obitelji 222 kućna starijina dali su glas proti odcjepljenju, 2 sama za odcjepljenje, a ostali se nisu ni prikazali. To da može viditi u zapisniku Kurije. Što se pak tiče rogozničke strane, to da mu najbolje svjedoči današnji dan, kad od tobolžnih privrženika odcjepljenja nema ni jednoga prisutna. Cijeli je narod potvrđivanjem pratio riječi glavareve, a na koncu mu je burnim pljeskanjem čestitao.

A što na to stvarno razlaganje gosp. viši povjerenik? Horribile dictu! "Odcjepljenje Račica mora ovoga puta biti, jerbo, "čujte argumenta: kako da jedna župa bude u dva Poglavarstva i dvije občine?" A kako gosp. viši povjerenik, župa Čvrtnjevo je u drniškoj i lečevičkoj občini, te u splitskom i kninskom Poglavarstvu? A kako župa Ljubitovica je u trogriškoj i šibenskoj občini i prama tomu u dva Poglavarstva, da i ne spominjemo druge župe naše pokrajine? A kako, Vi ćete to znati bolje nego mi, u Štajerskoj n. pr. po 5-6 i više političkih občina je u jednoj župi? Što je Poglavarstvu više ili manje da je jedna župa razdijeljena u više Poglavarstva? Jedno će zvati jedne pripadnike, a drugo drugo, a što se tiče župe, svak će ići u svoju, i miran svak! Na toliko argumentat gosp. višeg Povjerenika, cijeli puk kao jedan čovjek povika: to neće nikada biti, dok je god i kaplja krvi u nas. A sad čujte drugi argumentat gosp. višeg Povjerenika: "Bajunete su umirile i druge, pa će i vas!" Mi s prezorom odbijamo taj argumentat sile, komu ne može biti mjesta u vremena pučkih prava. Bajunete su, da se š njima obrani tudje napađano pravo, a ne da se to sveto pravo poltači i pod noge stavi.

Gosp. viši povjerenik vidi se da kao stranac ne poznaje plemenitu dušu našega i ako žalibože krivnom drugih neizobraženog naroda. Ne strepi on ni pred bajunetam kad je za istinu i pravo, pa je za to jedan samo njegov poklik bio: Nel ni bajunete, ni nijedna sila, neće oduzeti naša prava.

A sada nastaje i jedan komični intermezzo. Gosp. načelnik trogriški, koji je ministra vidio, š njim pače i govorio, dade znak rukom da će on govoriti. Skine šešir, otare znoj š čela, pogladi bradu dvaput, stisne za čas usta da suzbije glasovitu misli i "Gospodo! zagrim njegov bog i ja sam došad mucao, ali šada hocu da še i moja cuje, ja branim interese mogai mišta..." Da ne bude toga rekao! Ha-ha-ha, gromoviti smiehi svih prisutnih poprati te riječi "Tako je", "Sad ste istinu rekli", "Znamo, znamo" i smiehi i poklici bez kraja i konca. Gosp. načelnik od biesa bled ko krpa. Bio je biedan učeći govor naučio: ja branim interese mogai puka, ali u onom momentu ko da mu se pamet izvrgula, istina neodoljivom silom izadje mu na usta, pa na mjesto "puka" on je rekao "mišta t. j. Trogira. Tableau! Kako ihotjanju nije bilo ni kraja ni konca, gosp. viši povjerenik izbavi i ovoga puta iz neprilike gosp. načelnika, uze ga pod ruku, š njim u kočiju, pa bježe oni put Podorjaka.

Ako je j dosad "sila" bila glavna karakteristika gosp. višeg povjerenika u ovoj prigodi, u Podoljaku doprila je do vrhunca. Puka Stupina, ne dajuć da mu se gaje prava, bježe za kočijom u Podorjaku. Gosp. višem povjereniku nije to bilo ugodno. Još mu je neugodnije postalo kad je puk iznio predlog najelementarnije pravice, da pri daljnjem razpravljanju bude prisuštiti i koji od stranke protivne otcjepljenju. Dogovarao se i dogovarao s gosp. načelnikom, a rezultat je bio, da oružnici razjerali puk kući. Ostade s gosp. višim povjerenikom gosp. načelnik trogriški, glavara Račica, poznati priljubodimac Kum, siloviti Cipela i Luka Petrić. I eto stakovim i tolikim, elementima kao "starcima", krojila se je sada "pravica". I sada će veliki protokol čuvne povjerenstvene razprave dokazati svemu svijetu: na povjerenstvenoj razpravi od 15/6 1907 usvojen je jednodušni zaključak svih

prisutnih kao tumača volje svega puka, da se Račice odciepe od župe rogozničke.

Čuditi se je doisto da u današnjem vijeku moguća "razprava" jedne političke oblasti umjetno stvorena proti interesim, pravu i volji ogromne većine pučanstva Račica i Rogoznice. Ako je "sila" nad pravom i zakonom uvijek osuditi, strostuju ki je osuditi kada ona hoće da se usilno nametne duhovnim stvarima, koje su najvećel blago savjesti pojedinaca. Kad je narod Račica u velikoj, ogromnoj većini zadovoljan vierske svoje dužnosti prama Bogu obavljati na način i na mjestu kako i gdje jih od 800 godina ovamo obavila i vrši, zašto ga siloviti proti očitoj njegovoj volji da sada drukčije i na drugom mjestu, to ima započeti činiti. Njega vežu s crkvom u Rogoznici uspomeno od 8 vjekova, njemu je svet svaki kamačak ondje, svet mu je pepel gdje počivaju kosti njegovih starijih i on neće da čuje o odcjepljenju. Eno dokaza kod biskupskog Ordinarijata. Hoće li se dakle za volju neznahtne manjine, za volju umišljenih interesa občine trogirске, htjeti žrtvovati vjerski interesi i vjerski mir od 2000 duša, hoće li jih se odvratiti od crkve i od viere za volju smutljivaca? Mi smo stalni da toga neće biti, već da će ovo biti i zadnji pokušaj uzneimivati ovaj pošteni i bogobojni narod, te mufti njegov mir i njegovu međusobnu slogu. Dosta je već bilo mlika i kašnje za punih trideset godina. Prosvjetom, gospodarskim pridigućem, štedeći njegovu poreznu snagu i drugim dobrim djelima nastoj pridobiti ovaj narod, obično trogirski, jer bahatom silom to ti je neće nikada uspeti. Ovilko za danas. Odlučiti smo međutim više ne mućati, jer je nečuvno kako se s narodom postupa.

Sinj.

(Osebnosti Tripalca). Tripalci radi izbora još sa narodom tjeraju mak na konac. Ne bijaše im dosta, što pismeno bijahu pozvali sve dužnike politično protivne, neka kroz 8 dana podmire sve dugove u ovo gladno doba godine; već sad daju befe, da više neće koštiti njihovih livada.

I tu opodvjeđaju u nevieme svojim mnogodijšnjim kmetim, koji oko livada radiše i gnjojše, ali kod njih milosrdja nije, oni se drže one, ti proti meni, a ja proti tebi. Sa ovakvim postupanjem kod naroda pripravljaju si čvrstu stolicu za dođuće občinske izbore, koji narod u istinu željno očekuje ko ozebać suncu.

Obćinski tajnik Tilič, još se van ureda nahodi, badava platu potežuć, te se baš čuditi kako pretpostavljene vlasti mogu trpiti ovakav neradni čin, i da se tomu već jednok na kraj nestane; ali zar zakonski propisi ne vriede za načelnika Tripala? Ovakov slučaj mogao se je samo u sinjskoj občini dogoditi, eđa za privatno riećkanje izmedju tajnika i načelnika, biva jedin stalni činovnik van ureda za toliko vremena istjeran, što služi upravo na sablazan pred celom pokrajinom.

Početakm ovoga mjeseca Dr. Mazzi zatražio je tromjesečni dopust i susledno umirovljenje, — o čemu je Obćinsko Upraviteljstvo razpravljalo, te odlučilo pravomoćno da i jedno i drugo pitanje bude iznešeno pred Obćinsko Vieće. Ali vieće se ne sastaje, a na 16. već Dr. Mazzi zalatio se sa Sinjom i svojom službom, pa naša babina maćuha općina, ne stara se, da za ovoliku krajinu od 44.000 duša, odma providi drugoga liečnika. Narod svagdanu potrebu ima od brze liečničke njege — ali kako sad dobiti liečničku službu, koli varoši toli sela nisu dohro ni ti nužno opskrbljena; pošto Dr. Masović uz svu dobru volju nemože svim potrebam udovoljiti, Sve ovo stavlja se do znanja i na srce Zemaljskom Odboru, da ovakovim abnormalnostim čim prije na kraj stane, te se ova pitanja ureda na podpuno zadovoljstvo občinara.

Viesti.

"Novi List", kojemu je bio uzkracen postdebit u Cislantjanju, promienio je svoj naslov u "Riečki Novi List". Sad mu je uslied tuca opet slobodan pristup svukud, kao i prije, te smo već primili prve brojeve.

Skupština srbske stranke na Primorju bila je odgođena. Predsjednik upravnog njezinog odbora Dr. Puljezi javio je u "Dubrovniku", da je tu izvanrednu skupštinu, koja je bila urečena za 29. o. mj. u Splitu, odgođio, ali za kad, nije ustanovljeno.

U zastupničkoj kući, u sjednici od prekjucer, svi su hrvatski zastupnici iz Dalmacije ponovili državopravnu ogradu, podanu god. 1901. Za njima izjavise dva srbska zastupnika, "da se i oni pridružuju nastojanju za sjedinenje Dalmacije s Hrvatskom u koliko u tom sjedinenju vide znatno ojačanje narodnoga elementa i promicanja narodnoga ujedinjenja".

† O. Lav Bilonić. Jučer je u franjevačkom bogoslovju u Makarskoj preminuo O. Lav Bilonić, stricvić ovdješnjeg mp. dekana fra Ante Bilonića u cvietu mladosti, u 26. oj godini života. Pokojnik je učio gimnazije u Šibeniku, a kašnje učio pučke škole u Sinju. Nazad dvie godine poslaga je starešine u Monakov, da dovrši bogoslovne nauke, nu početkom školske godine morade se zbog narušena zdravlja povratiti u domovinu, gdje je eto posle duge i teške bolesti, u krugu svojih drugova i učitelja sveto preminuo uprav kad je imao da kao svećenik stupi u javni život.

Pokojnik bijaše ozbiljan mladić, mio u druztvu i podavaše liepih nada Redodržavi i domovini. Pokoj mu vječni!

Iz Rogoznice nam pišu: Danas došla poruka našem glavaru od Ravateljstva pošta i brzozjava u Zadru, da se promjena parobrodarske svetze izmedj Šibenika i Rogoznice ne može za sad provesti, jer da bi za nju druztvo Negri moralo imati naročiti parobrod. I to je taj veliki uzrok! Zaludu dakle upiše seljana, zaludu predstavke, zaludu izvješće občine, zaludu obrazloženja trgovačke-obrtničke komore! I kao da nije sve to dosta, ta poruka dolazi glavaru pod kuvertom, na kojoj se koči nadpis: "K. K. Post-und Telegraphen Direktion für Dalmatien in Zara" !! Bez komentata!

Izletnicima na svesokolski slet u Prag neka je do znanja, da im je uprava "Ugarsko-hrvatskog parobrodarskog druztva" dozvolila popust od 50% iz bilo kog mjesta u Dalmaciji do Rieke. Za izletnike iz Šibenika dajete upute i razaslanja tajnik "Hrvatskog Sokola" g. Krešimir Novak, kod kojega se jedino mogu dobiti i društvene legitimacije.

"Šibenska Glazba" svirati će sutra pred večer na "Poljani". Početak koncerta u 7 1/2 sati.

Zaklao ženu. Špiro Smrdelj pk. Petra iz Šibenika, koji je u prvj razpravi drugog redovitog porotničkog zasjedanja dne 18 t. mj., obtužen zbog zločinstva pokušano običnog umorstva, ostao riešen, jer da je počinio učin u potpunom poremećenju čutila, preksinoć došao kući, i kako se govori, našao rieči sa ženom. Katom radi njekih posala domaće imovine, te ju nožem priklao. Poslala malo, vremena izdahnu. Špiro Smrdelj prijavio se sam Sudu.

Štrajk kod tvornice "Sufida" u Crnici za počeo je jučer po podne. Svi radnici, njih preko 400, unadničeni kod tvornice "Sufida", dadoše se nenadno u bezposličenje tražbom, da im se povise nadnice. Bezposličenje još traje. Tvornica je zatvorena, u njoj ne rade ni talijanski radnici. Ovo nije prvi štrajk kod te tvornice.

Nadat se nije, da će doći do pravredne nagodbe, jer je šteta ovog bezposličenja velika za jednu i drugu stranu i jer je tražba radnika sasvim pravredna.

Teško ozledjen. Jučer popodne oko 2 sata braća Frano i Jure Rončić nadjoše rieči s Jakovom Kapetanovićem pk. Cvitka. Došlo do tučnje izmedj Jure Rončića i Kapetanovića, a medjuto Frane Rončić utrča u svoju pekariju, iznese komad drvne lopate i udari Kapetanovića po glavi više desnog uha. Po liečničkom mnenju ozleda je teške naravi. Uzrok smutnji bio bi, što je Rončić Frano pred nekoliko dana bio oglobljen na 2 K radi jednog redarstvenog prekršaja, o kojem misli, da je Kapetanović redarstvu prijavio. Začudno je što upašenik bi odmah pušten na slobodu i zašto Dr. Smolčić kao sudski liečnik nije pregledao ranjenika. Što to znači?

Utjok na Zemaljski Odbor u Zadru, koji je u svoje doba kolao štampan po gradu, a bio prikazan proti zaključcima obćinskog vieća odnosećim se na popust prireza druztvu "Sufid" za slučaj ustanovljenja tvornice tmjetnog gnjojva u Šibeniku i na dopust pregradnje dvaju zidova jedne kuće na obali, bio je ovih dana od zemaljskog odbora odbijen u prvj i drugoj tački.

Niemština na sudu. Poručili bi nadležnim, da je odveć smeštana ona švabska komanda mladim znamicima, uvedena nedavno prigodom dolaska onog titulara inspektora tammica, jer se valjda neće tako brzo vratiti (?!), pa bi bilo uputno, da se neovlašteno ne dira u stare običaje i da se silom ne nameće tudji jezik, pa makar to bilo... ljudima bez slobode.

Odgođen učiteljski sastanak u Beču. Presjednik učiteljske "Sveze" u Ljubljani obznanio je jutros izaslanika Saveza dalm. učitelja, da je određen izbor učiteljski, koji se imao držati dne 30 t. mj. u Beču odgođen do jeseni. Ova odgoda nastala je zbog neslućnih potežkoća. Ipak do jeseni, moći će se bolje spremiti i prirediti, tako, da će se stati na kraj svim potežkoćama mogućim i nemogućim.

Tuže nam se predbrojnici, da ne primaju naš list u dneve, kad bi morali, već za dva, tri pače

i četiri dana kašnje. Mi odprememo redovito, pa je samo na pošti krivnja tim nečuvanim zakasnećenjima. Molimo, da se providi, jer ovakove neredovitosti ne možemo nikako trpiti, a ponove li se, navest ćemo mjesta, urede, kod kojih se dalnja odprema našeg lista zaustavlja ili naprosto osujećuje.

Drugo redovito porotno zasjedanje. Dneva 20, t. mj. držala se je porotna razprava protiv Marka Milića Nikolina od godina 15 i Save Milića Lazina od godina 16 iz Biskupije zbog zločinstva silovanja na štetu dvanaestogodišnje Marije Milić Jandrijine također iz Biskupije. Razpravu je presjedao c. k. pokrajinski savjetnik Benković.

Javni tužitelj c. k. državni odvjetnik Marccocchia.

Branitelj: za Marka Milića D.r. Pini a za Sava Milića D.r. Gazzari.

Bili su osudjeni svaki na 2 godine teške tammice.

Dneva 21. t. mj. držala se je porotna razprava protiv Obrada Vukmirice, Šimuna iz Mokrogolja zbog zločinstva silovanja na štetu Milije Matijević pok. Stevana iz Cistemale.

Razpravu je presjedao c. k. presjednik pl. Grisono.

Javni tužitelj c. k. državni pododvjetnik D.r. Ucović.

Branitelj D.r. Krstelj.

Optuženik je bio riešen.

Danas je započela razprava protiv Jerka Ban Dunkina, Vice Sunjkala Dumina iz Mandaline i Baranovića Krste Frantina iz Šibenika zbog zločinstva silovanja.

Razprava još traje.

Naše brzozjavke.

Beč, 22. Pitanje tko će biti predsjednikom parlamenta nije još riešeno. Pripremeno, dobro stoje šanse za Začka.

Budimpešta, 22. Sporazum vlade sa Hrvatima nije imao nikakvog uspjeha. Vlada prijavlja proti Hrvatskoj najteže udarce.

Pariz, 22. U Parlamentu se vode borna razpravljanja o krizi vinogradara. U južnoj Francuzkoj vlada revolucija. U Montpellier, Agde, Narbonne bilo je mnogo mrtvih. Vojništvo neće da puca i buni se. Položaj veoma ozbiljan.

Bukarešt, 22. Parlament se konstituirao.

Č. G. dopisnik — Split. — U narednom broju.

Č. g. X. y. Izpod Biokova. Isto.

Č. g. — Zagreb. — Takodjer.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)

Vlastnik, izdavalac i odgovorni urednik Josip Drezga.

Unajmljuju se

dvie liepe, prostrane sobe sa pokućstvom, u jednom od najliepih položaja u gradu. Tko želi, nek se obrati našem Uredništvu.

Javljam P. N. Obćinstvu da sam do koji dan naumio otvoriti u ovom gradu UZ MOJ DUCAN na kraju glavne ulice kod kazalšta

Krojačnicu

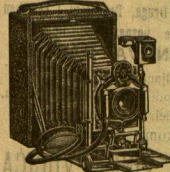
- - i skladište robe

za mužka odjela.

Jamčim za dobre vrste robe, za elegantan kroj, kao i za tačnu izradbu.

CIENE UMJERENE.

Luigj Paladino, Šibenik.

Potisani časti se obznaniti p. n. obćinstvo, da je snabjeđen skladištem najliepih fotografiranih sprava (aparata) i sa svim nužrednim predmetima, potrebnim u fotografske svrhe. Cijene umjerene.

IVAN GRIMANI
knjizar — Šibenik.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednine. Devize se preuzimlju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Pričuva zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razterećenice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod ždriebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira bezplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

Banka Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:
sa otkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " 15 " " 3 %
" " " 30 " " 4 1/2 %

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim.
(sterlinam) uz uložničke Listove:

sa otkazom od 15 dana uz 2 %
" " " 30 " " 2 1/2 %
" " " 3 " " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uloženja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Otvora tekuće račune u raznim vrijednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izriebanih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Otomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), Split, Pepsitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predujme na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontirinja (Contrirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibjelji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osiguruje vrijednote proti gubitcima žriebanja.

Banka Commerciale Triestina.

NE ČITATI

samo već kušati se mora
davno prokušani medicinski

STECKENPFERD

od Ilijanova mleka SAPUN

od BERGMANNA i Druga, Draždjani i Tetschen na/L. od prije poznat pod imenom BERGMANNOVA SAPUNA

od Ilijanova mleka da se lice oslobodi od sunanih pjegica, da zadobije bijeli tein i nježnu boju. Pretplatno komad po 80 para

u drogariji VINKA VUČIĆA
ŠIBENIK.

SINGER

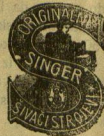
ŠIVAČI

STROJEVI

za sva moguće svrhe,

ne samo za industrijalnu uporabu, već i za svako šivo u kućnoj ekonomiji, mogu se dobiti jedino kod nas.

Treba paziti da se strojevi dobave samo iz naših dućana.

Svi se naši dućani razpoznavaju po ovojme znaku.

SINGER i Dr. ANON. DRUŽTVO U ŠIVAČIM STROJEVIMA.

Skladištar i predstavnik u Šibeniku KARLO BAMBERGER, Glavna ulica.

Drogarija Vinka Vučića Šibenik (prije A. Junakovića)

preporuča svoj bogato oskrbljeni dućan raznim ljekovitim miodijama, predmetima iz gume, svakvrstnim mineralnim vodama, velikim izborom najfinijih parfima i predmeta nužnih za bolesnike.

JEDINA HRVATSKA TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Svoj k svome! — POZOR! — Svoj k svome!

Častim se javiti p. n. obćinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bratovštinama, da sam otvorio u ovom gradu

TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA.

Kod mene dobit se mogu izvrstne, a već od mnogih priznate u svim veličinama svieće od pravog pčelinjeg voska, kao i finog crkvenog tamjana.

Svaka i najmanja naručba p. n. mušterija oprema se najspretnije, te se obvezujem obaviti njihove naloge u što kraćem roku, obvezom najpompnije izradbe i uz najpovoljnije uvjete.

S veleštovanjem

VLADIMIR KULIĆ

Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

JEDINA HRVATSKA TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

POZOR! ČITAJTE!

Pique

je najbolji cigaretni papir, podupno izgoriv, ne sadržaje sastavina škodnih zdravlju, daje duhanu preugodan miruh, najveći uspjeh posljednih godina, mora bit predpostavljen od svih koji njeguju svoje zdravlje, zavoljen od svih pravih duhandžija i svak ga mora kušati. Kutija od 100 svežičica K. 5. Izkjučivi skladištar za političke kotare Šibenik, Knin i Benkovac. Gosp. **ANTUN BOGIĆ** u Šibeniku.

Pique

NOVO ustanovljena

Hrvatska Tiskara
u Šibeniku
(ulica Stolne Crkve).

Preporučuje se najtoplije P. N. Obćinstvu za izradbu svakove vrstnih radnja, kao: raznih djela i brošura, posajalica, kuverata, listovanih i trgovačkih

papira, zaručnih i vjenčanih objava, oamirnica i sve druge u tu struku zasjecajuće radnje. Jamči za tačnu i modernu izradbu uz posve umjerene cijene.

JADRANSKA BANKA

U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.

Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predujmove na vrijednostne papire, kao i na robu teču u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdriebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavna tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumnte) ukrcavanja.

Prima novac na teudioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsavjestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.